
Molekulární biolog Vondrejs našel svou vědu v umění

Molekulární biolog Vondrejs našel svou vědu v umění

10. 5. 2012; autor: Helena Stinglová; rubrika: i-Forum informuje

Pár tyčí a lanek důmyslně propojených tak, že je pohromadě v různých tvarech drží jen vnitřní napětí. Fascinující sochy, kterým se říká tenzegrity, vytváří doc. RNDr. Vladimír Vondrejs, CSc., z katedry genetiky a mikrobiologie Přírodovědecké fakulty UK. Od 12. května je bude vystavovat v Muzeu umění a designu v Benešově.

Obecné pojmenování tohoto druhu umění pochází ze slova *tensional integrity*, tedy v češtině „spojení vnitřním napětím“. Umělecký směr se zrodil původně z architektury. Inspiroval se stavbami amerického architekta Buckminstera Fullera, který vymyslel důmyslný systém zastřešení obrovských hal či stadionů.

Jeho technologii si vypůjčili umělci a náhodou ji objevil i Vladimír Vondrejs, kterého uchvátila. „Fascinující na těchto konstrukcích je, že jsou neobyčejně pevné a nezávislé na gravitaci,“ podotkl.

Inspirovaný pracemi průkopníka oboru Kennetha Snelsona začal podobné sochy vytvářet sám, materiál pro svá díla hledal v přírodě. „Se ženou jsme chodili po lesích a hledali jsme vhodné větve. Díval jsem se do stromů a v těch větvích jsem viděl těla andělů. Snelson dělá sochy z rovných tyčí, mně přišli ale velmi zajímavé rozvětvené klacky, kdy se vám naskytne víc možností, jak je propojit, aby létaly ve vzduchu a držely pohromadě propojené provazy,“ zamýšlel se docent Vondrejs. „Dlouho jsem k výrobě soch používal větve, později jsem začal stavět objekty i z jiných materiálů, umělé hmoty anebo kovu,“ vzpomínal.

První z tenzegrítů, který doc. Vondřejš vystavoval, pojmenoval keltským slovem Wyda, což zároveň znamená divit se i věda. „Tato socha byla později vybrána pro výstavu ve Vídni, kde byla vystavena v našem kulturním centru. Byl jsem nadšený, že hned můj první tenzegrit sklízí takový úspěch,“ usmíval se.

Tvorba tenzegrítů ho natolik uchvátila, že ho pohltila téměř víc než jeho původní obor, tedy molekulární biologie. Nakonec však přišel na to, že v umění se skrývá i jeho věda. „Architektura živých organismů je také založená na vnitřním napětí, jsou to tedy také takové tenzegrity. Autoři tenzegrítů většinou jednotlivé části spojují co nejmenším možným počtem spojů, aby sochy překvapovaly tím, že drží vůbec pohromadě. Tím se tenzegrity od přírodních organismů odlišují, ty mají totiž spoustu spojů navíc. Vytvářejí pak sítě, které jsou často velmi krásné,“ porovnával docent Vondřejš tenzegrity se stavbou živých organismů.

Pro výstavu v Benešově, která potrvá až do září letošního roku, hledal docent Vondrejs inspiraci až v antice. „Platon vymyslel vrcholně krásné útvary – naprosto pravidelné mnohostěny. Těch je jenom pět – čtyřstěn, krychle, osmistěn, dvanáctistěn a dvacetistěn. Já jsem teď na ně vytvořil variace, udělal jsem mnohostěny ve stylu tenzegrítů,“ láká návštěvníky do benešovské galerie. „Když konstruuje mnohostěn, musíte si spočítat jednotlivé úhly a přesně podle výpočtů k sobě jednotlivé části sesadit. U tenzegrítů musí být úhly sesazování jiné, aby těleso pohromadě drželo pod určitým napětím a vytvořilo obrazec,“ popsal složitost své umělecké práce. Rýsovat si ale prý většinou nic nemusí. „V hlavě většinou vidím, jak by měly sochy vypadat, i to, jak je mám sestavit,“ popsal své zvláštní nadání.

Vondrejs také vymyslel celý systém sítí, které zavěšuje mezi své sochy. Díky zvláštnímu nasvícení a různému rozvěšení lanek pak jeho skulptury vytvářejí dojem pohybu. Optické iluze patří mezi Vondrejsovy velké koníčky, proto je i sbírá a občas také vystavuje společně se svými uměleckými díly na chalupě ve středočeských Ratměřicích. Kdo nestihne jeho každoroční výstavu Ratměřické ptáčkoviny, nejspíš vždy, kdy do vesnice zavítá, na plotě jeho chalupy najde něco nevšedního a nečekaného. Možná to však bude jen iluze.